

Крім заходів, що застосовуються під час введення надзвичайного стану, при введенні воєнного стану, вживаються такі заходи: запровадження трудової повинності для працездатного населення, не залученого до роботи в оборонній сфері та сфері її життєзабезпечення і не заброньованого за підприємствами, установами та організаціями на період мобілізації та воєнного часу, з метою залучення до виконання робіт, які мають оборонний характер, та ін.; використання потужності та трудових ресурсів підприємств, установ і організацій всіх форм власності для потреб оборони та ін.; значно жорсткішими стають санкції, що накладаються на порушників такого режиму.

В Україні до сьогодні ще немає досвіду застосування Закону України «Про правовий режим воєнного стану», тому оцінити його ефективність та досконалість юридичної техніки досить складно, адже практика застосування закону завжди виявляє неточності та вади правових норм.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сес. Верховної Ради України 28 черв. 1996 р.: із змін., внес. згідно із Законом № 742-VII від 21.02.2014. – Харків: Право, 2015. – 68 с.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 06.04.2000 № 1647-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 28. – Ст. 224
3. Битяк Ю. П. Адміністративне право України: навч. посіб. / Ю. П. Битяк. – Х.: Консум, 2007. – 544 с.

УДК 342.25(477)

Невмержицький Д. В., студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І. О., к.ю.н., старший викладач

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування як децентралізована форма управління суспільством є найбільш природною й історично обґрунтованою формою управління державою. Сьогодні це одне з найболючіших питань сучасного суспільного життя України, оскільки надмірно централізована влада стає причиною гальмування розвитку суспільства загалом і кожного (політичного, економічного, соціального, культурно-освітнього й інших) з аспектів громадського життя. А надмірна централізація влади на державному рівні ставить у цілковиту залежність місцеві органи влади і покладені на них функції.

Особливо ця проблема актуалізувалась у 2014 році. Починаючи з 2010 року в Україні прослідковувалась незмінна тенденція до жорсткої централізації повноважень та ресурсів у вертикалі органів виконавчої влади.

За цих умов значно була обмежена роль Кабінету Міністрів як вищого органу в системі виконавчої влади, а Верховна Рада опинилась у стані, за якого виникла загроза існуванню парламентаризму в Україні взагалі. Фактично було знівельовано місцеве самоврядування, знищена фінансова самостійність територіальних громад, небачених масштабів набула корупція [3].

Внутрішньополітичний розвиток держави та зовнішня ситуація навколо України загострили питання децентралізації влади – передачу повноважень та ресурсів на нижчі рівні публічного управління. Децентралізація виступає однією з форм розвитку демократії, що дозволяє при збереженні держави та її інститутів, розширити місцеве самоврядування, активізувати населення на вирішення власних потреб та інтересів, звузити сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами саморегуляції, виробленими самим суспільством, зменшити витрати держави і платників податків на утримання держапарату і його матеріальних придатків – армію, міліцію тощо [1].

Запропоновані зміни до Основного Закону України передбачають, зокрема: закріплення принципу децентралізації у здійсненні державної влади, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування, сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць; запровадження трьохрівневої системи адміністративно-територіального устрою – область, район, громада з широким самоврядуванням; закріплення положення про те, що громадою є адміністративно-територіальна одиниця, яка включає один або декілька населених пунктів (село, селище, місто, а також прилеглі до них території); передачу функцій виконавчої влади від місцевих держадміністрацій виконавчим органам відповідного рівня; розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності і наділення громад максимально широким колом повноважень; необхідне забезпечення фінансовими ресурсами повноважень органів місцевого самоврядування, включаючи їх участь у загальнодержавних податках; ліквідацію державних адміністрацій і створення замість них державних представництв, позбавлених виконавчих функцій та наділення їх контрольно-наглядовими та координаційними повноваженнями [2].

Внесення відповідних змін до Конституції має створити правову основу для прийняття низки законодавчих актів, спрямованих на реалізацію реформи місцевого самоврядування. Серед них є нова редакція Закону України «Про місцеве самоврядування», Закону України «Про місцеві державні представництва», зміни до Бюджетного кодексу України та змін до низки законодавчих актів, які визначають розподіл повноважень між виконавчими органами влади і органами місцевого самоврядування та ін. Передбачається, що законодавчі нововведення забезпечать надійну правову основу для ефективного здійснення влади в Україні. Однак, реалізуючи політику

децентралізації слід зважати на ті ризики, які можуть виникнути. Зарубіжний досвід підтверджує, що навіть в успішних в політичному, економічному, соціальному плані країнах в процесі здійснення децентралізації влади вони мали великі проблеми. В Україні в умовах сучасної політичної, економічної та соціальної кризи можливі також і негативні наслідки (ризики) децентралізації влади. До таких ризиків можна віднести:

- послаблення державного контролю органів місцевого самоврядування на регіональному та субрегіональному рівнях за реалізацією повноважень, які будуть передані виконавчим органам місцевих рад. Негативним наслідком цього може стати зростання порушень українського законодавства (включаючи посягання на права і свободи громадян) у процесі діяльності органів місцевого самоврядування;

- загроза зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування. За підрахунками представників Асоціації міст України, навіть в умовах централізації бюджетного процесу щороку недофінансування лише делегованих повноважень складає 18-20 млрд. грн. Особливо гостро дана проблема постане в разі, якщо фінансування розширених повноважень органів місцевого самоврядування буде збільшене за рахунок скорочення дотацій вирівнювання, враховуючи дотаційність більшості навіть обласних бюджетів;

- децентралізація бюджетного процесу (зокрема, через вилучення у обласних державних адміністрацій повноважень щодо розробки бюджетів областей, а також впровадження системи «бюджетного федералізму») у вітчизняних умовах може призвести до розбалансування всієї системи бюджетоутворення в Україні, оскільки залишається високо імовірним закладання в місцеві бюджети заздалегідь нереальних витрат [4].

Очевидно, щоб провести такі реформи, нерозривно пов'язані з діяльністю органів місцевого самоврядування, максимально безболісно та комфортно для населення, і тим самим певною мірою забезпечити їхню ефективність, необхідно забезпечити, в першу чергу, законодавче підґрунтя здійснюваних реформ і одночасне паралельне втілення цих реформ у життя.

Література

1. Бабінова О. О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід / О. О. Бабінова. – К.: Фенікс, 2011. – 143 с.

2. Гройсман В. Б. Децентралізація влади. Реформа місцевого самоврядування / В. Б. Гройсман [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/attachments/content-attachments/3023/.pdf>.

3. Павліченко В. Децентралізація державної влади – реальний крок до територіального розвитку / В. Павліченко – К.: САМОВРЯДНА ГРОМАДА, 2014.

4. Якименко О. В. Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні / О. В. Якименко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>